

Imię	
Nazwisko	

Czas pracy:

60 minut

**KONKURS CHEMICZNY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJUM
ROK SZKOLNY 2018/2019**

ETAP SZKOLNY

Informacje:

1. Sprawdź, czy otrzymałeś/aś łącznie 7 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu komisji.
2. Na stronie pierwszej wpisz w wyznaczone miejsce swoje imię i nazwisko.
3. Arkusz składa się z 14 zadań. Przy każdym zadaniu podana jest liczba punktów możliwych do uzyskania.
4. W rozwiązaniach zadań rachunkowych pamiętaj o jednostkach.
5. Za rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać łącznie 30 punktów.
6. Pisz czytelnie. Używaj długopisu lub pióra. Nie używaj ołówka.
7. Nie używaj korektora. Gdy popełnisz błąd w zadaniach, przekreśl odpowiedź i obok napisz poprawną.
8. Przy rozwiązywaniu zadań możesz korzystać z prostego kalkulatora (mnożenie, dzielenie, dodawanie, odejmowanie, pierwiastkowanie).
9. Brudnopis nie podlega ocenie.

Uzyskane punkty	
nr zadania	pkt
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
Suma pkt	

Zadanie 1. (0 – 3 pkt)

Rozpoznaj opisane pierwiastki chemiczne. Podaj ich nazwy lub symbole.

- A. Najbardziej aktywny metal w 5 okresie układu okresowego pierwiastków chemicznych. ....
- B. Pierwiastek chemiczny należy do helowców. Numer okresu, w którym znajduje się ten pierwiastek, pomnożony przez 2, to jego liczba atomowa. ....
- C. Jądro atomu tego pierwiastka chemicznego nie zawiera neutronów. ....
- D. Maksymalna wartościowość tego pierwiastka w związkach z tlenem wynosi VI. Tlenki tego pierwiastka m.in. są przyczyną kwaśnych opadów. ....
- E. Kwas tego pierwiastka jest głównym składnikiem napojów typu cola. Stosowany jest między innymi do usuwania rdzy. ....

Zadanie 2. (0 – 3 pkt)

Uzupełnij tabelę.

Symbol pierwiastka	Nr grupy	Nr okresu	Konfiguracja elektronowa	Liczba elektronów walencyjnych	Charakter chemiczny (metal / niemetal)
			$K^2L^8M^8$		
				3	niemetal
	2	3			
		4		1	

Zadanie 3. (0 – 2 pkt)

Na podstawie położenia siarki i chloru w układzie okresowym:

- a) **podaj**, który z pierwiastków jest bardziej aktywny chemicznie. ....
- b) **napisz** równanie reakcji prawidłowo wybranego pierwiastka z wodorem.
- .....

Zadanie 4. (0 – 2 pkt)

Wodorowęglan amonu NH_4HCO_3 ulega w czasie ogrzewania rozkładowi na amoniak, tlenek węgla(IV) i parę wodną. Reakcja przebiega według równania:

Oceń prawdziwość każdego zdania. Wpisz literę **P** jeśli zdanie jest prawdziwe lub **F**, jeśli jest fałszywe.

		P / F
A.	Suma indeksów stechiometrycznych substratów równa jest sumie indeksów stechiometrycznych produktów.	
B.	Stosunek masy substratu do masy produktów wynosi 1 : 3.	
C.	Jeden z produktów powoduje mętnienie wody wapiennej.	
D.	Jest to reakcja egzoenergetyczna.	
E.	W cząstkach wszystkich produktów występują wiązania kowalencyjne spolaryzowane.	

Zadanie 5. (0 – 1 pkt)

Na zajęciach koła chemicznego uczniowie otrzymali instrukcje dotyczącą sposobu wykonania doświadczenia, którego tematem była identyfikacja wybranych gazów: tlenku węgla(IV), tlenu, azotu i wodoru. W doświadczeniu tym wykorzystali łuczywo i wodę wapienną.

W tabeli zapisali swoje obserwacje:

Nr cylindra	Pałące się łuczywo	Roztwór wody wapiennej
1	Gaz zapalił się. Słychać było dźwięk.	Brak zmian.
2	Pali się.	Brak zmian.
3	Zgasło.	Roztwór zmętniał.
4	Zgasło.	Brak zmian.

Korzystając z podanych obserwacji, pomóż uczniom ustalić numery cylindrów, w których znajdowały się identyfikowane gazy.

Odp.: Tlenek węgla(IV) ..... Tlen ..... Azot ..... Wodór .....

Zadanie 6. (0 - 1 pkt)

Ozon obecny w stratosferze (warstwie atmosfery położonej powyżej troposfery) pochłania szkodliwe promieniowanie ultrafioletowe. Zmniejszenie ilości ozonu w tej warstwie może mieć istotny wpływ na funkcjonowanie organizmów. Stężenie ozonu w troposferze (przyziemnej warstwie atmosfery) jest znacznie mniejsze niż w stratosferze. Wzrost ilości ozonu troposferycznego pozostaje w ścisłym związku ze wzrostem liczby przypadków astmy i problemów z układem oddechowym wśród populacji miejskiej.

Na podstawie: Peter O’Niell: *Chemia środowiska*, Warszawa 1997

Przeanalizuj przytoczony tekst i z poniższych zdań wybierz zdanie prawdziwe.

- A. Zmniejszenie ilości ozonu stratosferycznego i wzrost ilości ozonu troposferycznego są zjawiskami pozytywnymi.
- B. Zmniejszenie ilości ozonu stratosferycznego jest zjawiskiem pozytywnym, a wzrost ilości ozonu troposferycznego jest zjawiskiem negatywnym.
- C. Zmniejszenie ilości ozonu stratosferycznego jest zjawiskiem negatywnym, a wzrost ilości ozonu troposferycznego jest zjawiskiem pozytywnym.
- D. Zmniejszenie ilości ozonu stratosferycznego i wzrost ilości troposferycznego są zjawiskami negatywnymi

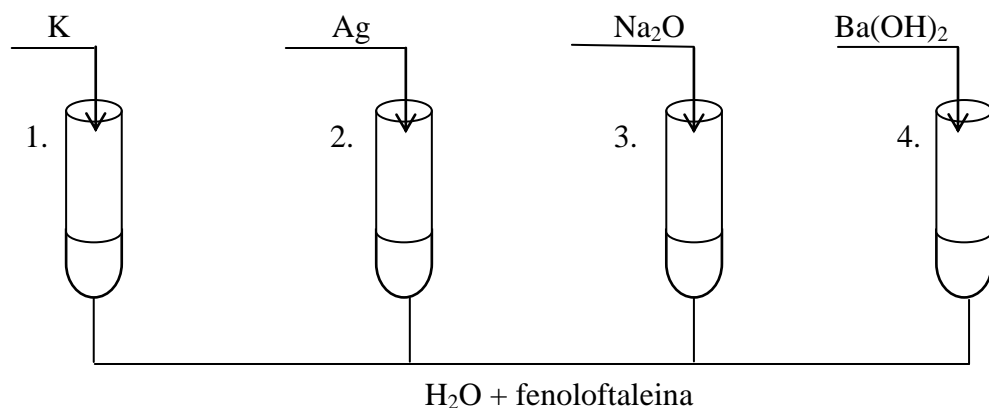
Zadanie 7. (0 – 3 pkt)

Mieszaniny rozdziela się wykorzystując różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny. **Uzupełnij tabelę** tak, aby w każdym wierszu podana była metoda rozdzielania mieszanin, wykorzystywana w niej różnica właściwości substancji tworzących mieszaninę i przykład mieszaniny, którą można tą metodą rozdzielić. Dobierz takie przykłady, aby w tabeli opisane były trzy różne metody rozdzielania mieszanin.

Metoda rozdzielania mieszanin	Wykorzystana różnica właściwości składników mieszaniny	Przykład mieszaniny
	różne temperatury wrzenia	
sedymencja i dekantacja		
		zawiesina gliny w wodzie

Informacja do zadania 8 i 9

Przeprowadzono doświadczenie chemiczne przedstawione na schemacie.

Zadanie 8.(0 – 3 pkt)

Wybierz poprawne informacje, dotyczące tego, co zaszło w probówce, zaznaczając znakiem X odpowiednie miejsca. (Kilka informacji można przyporządkować kilku probówkom)

Informacje	Numer probówki			
	1	2	3	4
Roztwór zabarwił się w	☐	☐	☐	☐
Wydzielił się wodór w	☐	☐	☐	☐
Reakcja nie zaszła w	☐	☐	☐	☐
Reakcja wymiany zaszła w	☐	☐	☐	☐
Reakcja syntezy zaszła w	☐	☐	☐	☐

Zadanie 9.(1 pkt)

Napisz reakcję zachodzącą w naczyniu 1 i 2 lub zaznacz, że reakcja nie zachodzi.

1. ....

2. ....

Informacja do zadań 10 i 11

Na podstawie badań rozpuszczalności chlorku potasu w wodzie w różnych temperaturach uzyskano następujące dane:

Temperatura [$^{\circ}\text{C}$]	0°C	30°C	60°C	90°C
Rozpuszczalność g/100gwody	27,6	37,0	46,0	54,0

Zadanie 10.(0 – 2 pkt)

Oblicz, ile gramów chlorku potasu można dodatkowo rozpuścić w 50 g wody po podwyższeniu temperatury z 30°C do 90°C , aby roztwór nadal był nasycony?

.....

.....

.....

.....

.....

Odpowiedź: .....

Zadanie 11.(0 – 2 pkt)

Oblicz stężenie procentowe nasyconego roztworu chlorku potasu w temperaturze 60°C ?

.....

.....

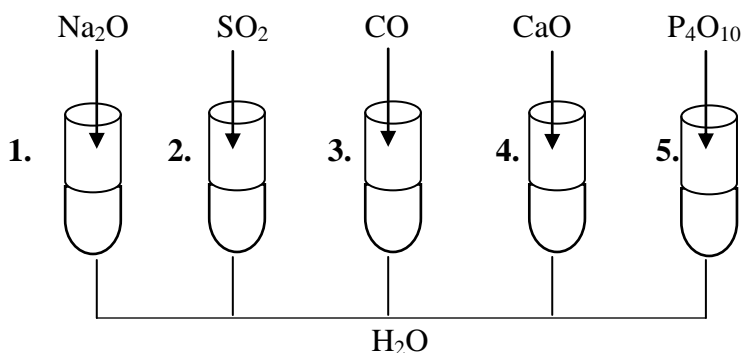
.....

.....

Odpowiedź: .....

Informacje do zadań 12 i 13

Na zajęciach kółkach chemicznego uczniowie do pięciu probówek z wodą wprowadzili odpowiednio poniższe substancje (niewielką ilość substancji stałe wrzucili bezpośrednio do probówki, a substancje gazowe przepuszczali przez kilka minut przez wodę).

Zadanie 12.(0 – 3 pkt)

Uczniowie przy pomocy wskaźników określili odczyny roztworów. **Uzupełnij poniższą tabelę. Określ pH roztworu wpisując $pH < 7$, $pH > 7$, $pH = 7$**

Numer probówki	pH roztworu	Odczyn roztworu
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Zadanie 13.(0 – 2 pkt)

Napisz w formie cząsteczkowej równania reakcji zachodzących w probówkach 1 i 5.

1. ....

5. ....

Zadanie 14.(0 – 2 pkt)

Podpisz piktogramy wybierając odpowiednie określenia z poniżej podanego zbioru zagrożeń.

Zagrożenia: substancje łatwopalne, substancje drażniące, substancje utleniające, substancje toksyczne, gazy pod ciśnieniem, substancje niebezpieczne dla środowiska, materiały żrące.

A.

B.

C.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

BRUDNOPIS

gim